

desArts hanteert, gaat de problematische context waarin de Martini werd neergezet niet uit de weg en heeft het dan over het 'spanningsveld' van tegenstellingen als grootschalig-kleinsteeds, strak-speels, hoog-laag, nieuw-oud, ernstig-frivool enzovoort (een ideale nooduitgang trouwens, dat 'spanningsveld'). In het beste geval wordt de toren *een* stedelijkheid toegedicht – let op het lidwoord: hier wordt plaats gemaakt voor een afwijkende, bij nader toezien toch niet zo vreedzame vorm van samenleven.

Opwindend, als beeld

Het finale argument om aan te tonen dat de Martini echt wel een goed gebouw was, wortelt in de puinhoop die de Noordwijk vandaag is geworden. Het spiegelpaleis is verminkt, gebarsten en vunzig. Het zijn de rauwe jaren negentig die ons doorheen de afgeschilferde verf voor de voeten worden gegooid. De toren is een karikatuur, een vulgaire farce of een plek met hoge spektakelwaarde (wanneer de laatste bewoner zich koppig aan zijn flat vastklampt, bijvoorbeeld). Bruno De Meulder: 'Het vuile vitrineglas van de Martini vertroebelt de schelle lingerie en weerspiegelt de nieuwe protserigheid van de Noordwijk, hemeltergende banaliteit, immobiliaire hyperontwikkeling waar geen enkele vraag naar is'. Een onheilspellende plek is het daar, te midden van het braakland. Dat kon toch niet de bedoeling zijn? Wat is er onderweg fout gegaan? Niets, waarde modernisten. Architect Cuisinier beschouwde het financiële succes van de operatie als het startsein voor een grondige sanering van de buurt, en dat was

niet eens zo slecht bekeken. Stellen we het even scherp: is de Martini-toren niet de noodzakelijke voorwaarde – de eerste steen in één of andere dominotheorie, zo u wil – voor de kaalslag van de wijk, zoals de ontsparingen van het stalinisme allicht besloten liggen in de geschriften van de brave Karl Marx?

Tot voor kort vond De Meulder de plek bepaald feëriek; wanneer hij vertederd uitlegt hoe dat komt, krijgt het model van de ideale stad dat hier met overgave wordt beleden langzaam vorm. 'De Martini paste zich aan, werd herbruikt, kortom: voldoet aan de essentie van stedelijkheid'. Bizarre Afrikaanse handel-tjes, multi-etniciteit, veeltaligheid, nachtwinkels, erotieken en een zaak in woest karnaval-materiaal brengen de postmoderne intellectueel in vervoering. *Taxi Driver*, eros en thanatos, het onmiddellijk vervulde verlangen in de goedkope zevende hemel van de parkeergarage. Dwaallichten en de blikken van de hoer. Het is de morsige esthetiek van graffiti en *Brussels by night*, Arno en Serge Gainsbourg, Lou Reed en MC Solaar – een sensueel en verslavend verhaal dat alleen kan gedijen wanneer de roes van de grootstad toeslaat. Een natte droom, een *divertissement*. De opwindende stedelijkheid die door het Martini-Martini-project wordt opgeroepen heeft fotopapier nodig, en veel woorden. Het is een geval van taal. Nu en dan laat De Meulder in zijn kaarten kijken. Hij heeft het dan over 'de enige toren uit de Brusselse skyline die niet misplaatst is', of over de hoeken van waaruit de Martini moet *bekeken* worden.

Laat dit het ultieme amendement van de ouderwetse stedeling zijn: de romantische

mythe van het moderne zal wel een heerlijk verhaal zijn, maar leefbaar is het niet. De fraaie foto's die Marie-Françoise Plissart van de buurt heeft gemaakt tonen een gebouw dat gezien wil worden, gefotografeerd, verteld. We kijken naar de kromming van de façade, naar de ramen en de zonblindes – tastbare grijswaarden van nacht en ontij. We zien de stroomdraden in het station, de ster van Mercedes. Sneeuw die alles toedekt, mist. 's Nachts is alles mooi. Plissart fotografeerde een decor voor een fotoroman of een thriller, een landschap dat het daglicht schuwt, een erogene schemerzone. Alleen wanneer ze tot een beeld wordt getransformeerd is deze architectuur draaglijk. 'In de strips is de Robbedoes-stijl een onverantwoordelijke architectuur, aangezien ze gewoon een decor vormt. Het buitengewone is dat men in België erin geslaagd is dergelijke architectuur daadwerkelijk te bouwen,' schrijft Constantin Brodzki. Daaraan kunnen het discours van *MartiniMartini* noch de regendans van de maquettes in de *Hommage* noch de krachtige beelden van Plissart iets veranderen. Deze versie van het moderne is een silhouet, een denkoefening, een idee – niet echt een huis om in te wonen.

Eric Min

MartiniMartini is een publikatie van Yang, Kritak, Sun en het kunstenFESTIVALdesArts. Het fotoalbum *Hommage* (aflevering 31 in de serie *Vlees & Beton*) werd uitgegeven in opdracht van aa50 vzw. Theaterschrift 10 – Stad/Kunst/Culturele Identiteit is een uitgave van Kaaitheater.